

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 103 □ 01-02-03-04/2020 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

27 MEI 2014 - KLAPROZEN KLEUREN HET FIETSPAD NAAST DE NETE IN NIJLEN - FOTO JEANNINE THYS

Voorbij gaat het water, en wij

Komen de morgens van mei
krokus en akelei –
voorbij gaat het water, en wij.

Legt roeper koekoek een ei
loopt een wit lam in de wei –
voorbij gaat het water, en wij.

Wind van de overzij
regens en averij –
voorbij gaat het water, en wij.

Binnen of buiten de rij
altijd te loef of te lij –
voorbij gaat het water en wij.

Droef zijn of dartelend blij –
Beurtelings allebei –
voorbij gaat het water en wij.

Voorbij gaat het water, en wij.

*Anton Van Wilderode
Bundel "En het dorp zal duren"*

Hallo, met de telefooncentrale van Nijlen

Begin 1876 werd in Amerika door Graham Bell een patent bekomen voor een uitvinding ter verbetering van de toen reeds bestaande telegrafie. Een paar jaren vroeger had een naar Amerika geëmigreerde Italiaan, Meucci Antonio, een telefoonverbinding tot stand kunnen brengen. Zijn patentaanvraag kon hij na enkele jaren wegens geldgebrek niet meer verlengen, en zo was de weg vrij voor mister Bell.

Eerste Belgische telefoonlijn

Anno 1879 werd de eerste telefoonlijn van België in het Parlement geplaatst door Belgische telegraafdiensten. Hoewel er in 1913 nog niet veel abonnees waren, was toch met de telefoon een groot stuk van België bereikbaar. Dat gebeurde toen via de vele stations en spoorweg-, post- en telegraafkantoren die uitgerust waren met publieke telefoonscellen.

RTT

Op 19 juli 1930 werd de Regie van Telegrafie en Telefoon opgericht.

Tot einde 1961 werd het telefoonverkeer te Nijlen, Kessel en Bevel nog uitgevoerd via een handbediende telefooncentrale (type locale batterij). De opbeller moest door te draaien aan de slinger(magneto) van zijn telefoontoestel een wisselstroom opwekken. In de telefooncentrale viel er dan een klepje aan de "klink"(een verbindingcontact) van de opbeller naar omlaag.

De telefoniste plaatste dan een verbindingssnoer in de klink van de opbeller, maakte via een schakelaar contact met haar hoofdtelefoon en meldde zich aan (bv. met "telefooncentrale van Nijlen"). Ze vroeg aan de opbeller met welke abo er verbinding gewenst werd. Dan plaatste zij een ander snoer in de klink van het gevraagde nummer en bracht met een sleutel wisselstroom op de lijn die het telefoontoestel van de opgeroepene deed rinkelen. Als de opgeroepene zijn telefoon opnam, kwam de verbinding tot stand. Om hun gesprek af te melden draaiden de oproeper en/of de opgeroepene weer aan hun magneto, zodat hun klepje in de telefooncentrale weer naar omlaag ging en de telefoniste de verbinding kon verbreken door de twee snoeren uit de klinken te verwijderen.

De uitbreiding van het telefoonnet bracht in de grootsteden indrukwekkende zalen telefonisten aan het werk, gewapend met klinken en sleutels. En een stevige stoel, natuurlijk!

Telefooncentrale van Nijlen

De telefooncentrale van Nijlen, opgesteld in het station, was open van 6 tot 22 uur. Na de sluitingsuren werd een speciale verbinding gemaakt, zodat de abonnees altijd (mits extra betaling) konden telefoneren en/of bereikbaar waren. De telefooncentrale werd bijna uitsluitend bediend door vrouwen (vriendelijker, geduldiger). Er was wel een mannelijke toezichter: die moest optreden indien er zich problemen voordeden.

Telegrams verzenden

gebeurde op de volgende manier. Werd bv. een telegram van buiten Nijlen telefonisch naar de Nijlense telefooncentrale doorgedictteerd, dan vulde de Nijlense telefoniste het telegram in en deed via een bovengrondse telefoonlijn een belletje rinkelen bij de familie Verhaegen in de Tulpenstraat. Een van de aldaar aanwezige zonen fietste snel naar de telefooncentrale in het station om het telegram op te halen en zo snel mogelijk op de eindbestemming te bezorgen.

De officiële naamlijst der telefoons

In het telefoonboek van de RTT anno 1951 “Officiële naamlijst der telefonen” genoemd, zien we dat de abonnees van Nijlen en Bevel aangesloten waren op de handbediende telefooncentrale in het NMBS-station van Nijlen. Algemeen oproepnummer 707000. In Nijlen waren er toen 113 abo’s, in Bevel 16.

Kessel was toen met 33 abo’s aangesloten op de telefooncentrale van Berlaar, algemeen oproepnummer 705000, en met 11 abonnees (wonende in Kessel-Statie) op de centrale van Broechem, algemeen oproepnummer 708000. Uitgezonderd Villa Nethedal (fam Thuymans) en Louis Versweyveld : die waren aangesloten bij Lier. Daar was in 1930 de handbediende telefooncentrale reeds vervangen door een elektromechanische centrale met kiesschijfstoestellen. Wat een luxe voor Lowieke Versweyveld! Hij kon zelf zijn telefoonverbindingen tot stand brengen!!!

Van handbediend naar internet-telefoneren

In 1961 werd de handbediende telefooncentrale in ons NMBS-station buiten dienst gesteld en kwam de elektromechanische telefooncentrale in Kapellebaan nr 7 in dienst. Het was een centrale van het type Rotary (Bell Telephone). Ze had voordien reeds dienst gedaan in een van onze kuststeden, maar dat kon het geluk van de Nijlense abo’s niet breken. Ze kregen eindelijk een telefoontoestel met kiesschijf en konden nu telefoneren zonder hulp van telefonistes.

In 1990 kwam de digitale telefooncentrale type EWSD in de nieuwbouw Kapellebaan in dienst en werden de schijfstoestellen vervangen door de huidige klaviertoestellen. Wat een luxe! De Regie van Telegrafie en Telefonie werd RTT, daarna Belgacom en nog recenter Proximus.

De telefoon of “verrespreker” was dan geëvolueerd naar computerverbindingen over heel de wereld via internet. Meteen kwam ook beeldoverbrenging tussen opgeroepene en oproeper ter beschikking. Een vooruitgang die onze voorouders wellicht niet vermoed hebben!

Jos Thys.

Illustraties

De uitbouw van het spoorwegenet bracht ook ruimere kansen voor ons Kempense telefoonnet in de tweede helft van de 19de eeuw. Op de fraaie schets van Marc Verreydt het eerste Nijlense station met een stevige locomotief!

Oude dorpsgezichten: Kessel-dorp

Deze postkaart werd afgestempeld in 1903. Vergelijking met het huidige uitzicht is onmogelijk. Onderaan links stond nog een stukje van de muur die de kerk en het kerkhof afsloot. De woning links vooraan was de herberg Het Schippershuis. Rechts van de weg enkele witgeschilde huizen. Op de achtergrond de houten molen op het kruispunt van de steenwegen naar Lier en Kessel-Station. Die molen werd reeds vermeld in de 13de eeuw.(Ooit was die eigendom van het Lierse klooster van Nazareth, op de Kloosterheide.)

Op de tweede postkaart, minder oud, is de kerk nog vrij goed herkenbaar, behalve de torenspits. Die maakte dat onze merkwaardige kerk van heel ver duidelijk kon herkend worden. Begin mei 1940, bij de aanvang van de oorlog 1940-45, werd deze eeuwenoude en merkwaardige toren met een zware lading dynamiet door het Belgische leger helemaal vernield. Ook een groot gedeelte van het kerkchip stortte in. Vol ongeloof en bedroefd kwamen de weinige mensen, die nog niet voor het naderende oorlogsgeweld op de vlucht waren geslagen, na de zware vernieling toegesneld. Pastoor Van der Stee, een bisschopsfiguur, die nooit zijn gevoelens liet blijken, stond op het puin van de toren te wenen als een kind. De kerktorens van Berlaar, Gestel, Nijlen... ondergingen hetzelfde lot. Vrij vlug werd de kerk, "een lentebloesem van de Brabantse gotiek," zoals ze bewonderend genoemd werd, hersteld en de toren heropgebouwd. De sierlijke torenbekroning, waaraan de kerk van heel ver kon herkend worden, kwam er niet meer op voor...

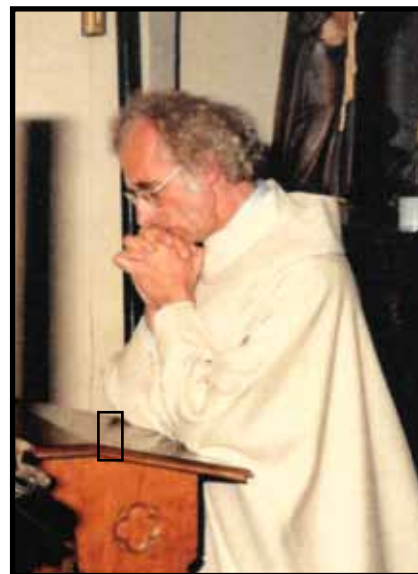
De vergunning voor de wederopbouw van de kerk en de toren werd een paar jaar later, dus vrij vlug, afgeleverd door het Duitse bezettingsleger !

Frans Lens.

Als ik uit Nijlen wegga, ga ik dood!

Pater Mathieu Jan Sonnemans werd vooral door de jeugd “de vliegende Hollander” geheten. Hij heeft vooral deze titel bewaard, ook toen een paar keer het afscheid van de Nijlense kudde voor hem dreigde. “Als ik uit Nijlen wegga, ga ik dood!”, besloot hij telkens resoluut de betwisting. “In Nijlen kreeg ik heel veel warmte en vriendschap van de mensen.” Toen hem een apart woonhuis werd toegewezen, hebben de mensen dat huis volledig ingericht.

Bevrijding

Tjeu Sonnemans werd dus, tegen zijn oorspronkelijke bedoeling in, onderpastoor te Nijlen bij pastoor Frans Martin en bij pastoor Fons Driesen. Hij kwam terecht in het Nijlen van de jaren zestig, in een dorp waarover hij ongeveer niets wist.

Jeugd en chirojeugd

Meteen na zijn aankomst in Nijlen wou hij iets voor de jeugd doen. Aanvankelijk dacht hij aan een scouts-groep, maar na diverse betwistingen werd voor chiro gekozen. Ik en mijn broer Victor behoorden, samen met Jos Maes, Maurits Helsen, Paul Cambré en Jan Zander tot de chiro. Geen van ons zou ooit de heerlijke jaren in de jeugdbeweging vergeten!

Sonneheem van Chiro Jong Leven

Het eerste echt heem voor de jongens van “Jong Leven” had in de loop der jaren merkbare schade opgelopen. Wat wil je met zo’n speelse bende! Er moest

en er zou in september 2017 een gloednieuw “Sonneheem” komen, een Sonneheem waaraan jong en oud naar best vermogen meegewerkt hebben en en dat een glunderende “padre Sonnemans” met echt respect inhuldigde.

Toch een warm afscheid van onze mensen !

Als heemkring willen wij het verhaal van ons dorps-verleden vastzetten. “Ik heb hier niet langs de mensen geleefd. Ik heb hier mijn familie!”, zegt “pater Sonnemans.” Of hij dan nooit een kwade “type” heeft ontmoet?” “Nee”, zegt hij nadenkend. “De Nijlenaars zijn goed van hart. Schrijf vooral dat ik veel van Nijlen en de Nijlenaars hou!” Een warm afscheid, toch?!

Bij de foto : Er moest en zou een nieuw chiroheem komen in de Rector de Ramstraat. In september 2017 was het zover. Het nieuwe "Sonneheem" werd door ...

...Tjeu Sonnemans met een klad oud-chiro's plechtig ingehuldigd.

Het warme afscheid in dit blad werd geschreven door Walter Caethoven met een bijdrage van oud-schaarleider Maurits Helsen.

Aanvulling namenlijst kleuterklas Juffrouw Dillen, school Nonnenstraat, 1952 - 1953

Beste Walter,

Hier de aangevulde en verbeterde namenlijst van mijn klasje in de Nonnenstraat, anno 1952.. De gevonden namen werden mij bezorgd door Celine Dillen en Liliane of Simonne Van Immerseel. Hartelijk dank aan deze lieve ex-leerlingetjes.

Alle verdere informatie is nog steeds welkom op mijn telefoon 03.481 70 96.

Ik heb al de veranderingen en aanvullingen in het rood gezet. Ik hoop dat het een beetje overzichtelijk is. Anders geef je maar een seintje.

Vriendelijke groeten en heel veel dank voor het plaatsen van een stukje van mijn levenswerk.

(Julia Dillen).

Zie de foto op bladzijde 19 van Poemp 101.

Van links naar rechts... rij 1 is de voorste rij

Rij 1 : Godelieve Rombouts – **Josee** Verhaegen – Celine Dillen – Nicole Buyens – **Rozette** Pappens – **Maria** Meuris

Rij 2 : ? □ Marie □ Josée Vranckx □ Simonne De Groot □ Mariette Dierckx □ Nicole Dillen □ **Annie Van Looy** - lege plaats – lege plaats

Rij 3 : ? - ? – Wivina Peeters – Gitta Van der Hoeven – Josephine Janssens –?–

Rij 4 : Mariette Jansens - ? – **Maria Dils** – Hilda Van Tendeloo – **Maria Derboven** – **Christiane Dieltjens** - ?- **Cavens** – **Simonne Bertels**

Rij 5 : Rita Verschaeren – Christiane Nuyts – Francine Luyten – Rosa Hens – ? - **Liliane Van Immerseel** – **Simonne Van Immerseel**

Rij 6 : ? - lege plaats - Jaqueline Horemans – Simonne Hendrickx – Francine Van Den Broeck – lege plaats - **Marie-Louise Demol** – **Conny Serneels**

Rij 7 : lege plaats - ? – Magda Claes – **Simonne Cambre** – **Maria Van De Wouwer** – **Rita Jansens** – lege plaats

De redactie dankt Juffrouw Dillen voor deze bijdrage, die de namenlijst van haar overbevolkte klas in 1952 bijna compleet maakt. Tevens danken ook wij alle lieve ex-leerlingen die hun enthousiaste medewerking aan De Poemp verleenden.

(Walter Caethoven).

De Kempense muts voor vrouwen.

Zo'n 15-tal jaren geleden, bij het opruimen van het ouderlijke huis, vond ik een vrouwenhoofddekseel gemaakt van tule en kant: een Kempense streekmuts. Nu, bij onze verhuis naar Lier, kwam de muts weer te voorschijn.

Deze vrouwenmuts, vermoed ik, is afkomstig van één van mijn voorouders. Op een foto van één van mijn betovergrootmoeders, nl. Elisabeth Mariën, geboren te Berlaar 23 februari 1814 en overleden te Bevel op 11 februari 1895 en van mijn overgrootmoeder Angelina Huybrechts, geboren te Bevel op 12 januari 1854 en er overleden op 29 september 1933, zie je dat ze beiden zulke muts dragen.

Op de foto rechts poseert de hedendaagse Sara Van Gansen, met de vondst op de zolder van Lena Peeters.

Angelina Huybrechts *1854 Bevel

In de 18de, 19de en begin 20ste eeuw droegen de vrouwen een rok, een schort, de omslagdoek en een streekmuts, zoals je ziet op de foto van Elisabeth Mariën.

De vrouwenmuts deed haar intrede in de loop van de middeleeuwen. De gewoonte dat vrouwen hun hoofd bedekten, heeft haar oorsprong in de vroegchristelijke kerk. Verschillende kerkvaders herhaalden het voorschrift van Paulus (Korinthiërs 1,11:3-5) dat vrouwen in de kerk hun hoofd moesten bedekken. In de christelijke kerken van Rome, Antiochië en Afrika werd

Elisabeth Mariën *1814 Berlaar

dit al gauw de norm. Dit gebod werd regelmatig herhaald, vaak in combinatie met het advies om bescheiden gekleed te gaan.

Buiten de kerk was het bedekken van het hoofd aanvankelijk niet meteen een algemene gewoonte. Gehuwde vrouwen droegen hun haar wel opgestoken in een soort knot met vaak een sluier overheen. Na 1600 werden de mutsen een algemene dracht. Eeuwenlang was de hoofdbedekking een belangrijke statusindicator. Aan de aanwezigheid en de kwaliteit van de kant en de kantmotieven kon men de status van de draagster afleiden.

Plattelandsvrouwen droegen tot aan de Eerste Wereldoorlog bijna altijd een muts, vaak was dat een streekmuts. In de Kempen waren de mutsen meestal gemaakt van kant en tule. Zulke mutsen maken was vakwerk, en een streekmuts was duur. Niet alleen de aankoop. Na een paar weken moest ze gewassen worden en opnieuw in model gebracht. Ook dat kostte veel geld. Daarom droegen de meeste vrouwen deze kanten mutsen enkel 's zondags en bij speciale gelegenheden. Tijdens de week bedekten ze hun hoofd met een eenvoudige werkmuts.

In rijkere milieus en in de stad verdwenen de streekmutsen reeds in de 19de eeuw. Op het platteland werden ze langer gedragen, vooral door oudere vrouwen. Na de Eerste Wereldoorlog droegen nog weinig jonge vrouwen een muts en enkele jaren later was deze traditie helemaal verdwenen.

LENA PEETERS.

Bron over de streekmutts: Geheugen Collectie vzw, Historisch Projectbureau.

Over de papblok en de papketel .

Toen Frans Lens me vroeg om een bijdrage te schrijven over de papblok , voelde ik mij zeer vereerd, nam het aanbod aan en zou naar de papblok op zoek gaan . Maar waar vind je hem, en wat voor iets is het eigenlijk ? Mijn zoektocht begon in het Openluchtmuseum te Bokrijk. In de Omstandige Gids van het Openluchtmuseum , vonden we op nr. 17 Kelderhut , eertijds bewoond door een eenzaat op de heide van Koersel . Deze zeer primitieve behuizing was het onderdak voor de armste heidebewoners; ze moesten zich voor hun woonst tevredenstellen met een gegraven kuil waarover een dak werd geplaatst dat rustte op zeer lage wanden . De bewoners waren arme heikneuters; ze verdienden hun kost met bezembinden, met los werk op een van de hoeves in de omgeving met het vlechten van bijenkorven of manden enz. .

Een papblok:

De pot schafte meestal wat plaatselijk goedkoop was. Zo kunnen wij ons een redelijk beeld vormen van wat de mensen toen aten.

Als je ooit het museum bezoekt , let dan op de eigenaardige eettrog – tafel (een replica) ook wel papblok genoemd . Zo zijn wij bij ons eerste onderwerp beland; de papblok maakte deel uit van de povere huisraad. De papblok was een eiken post of stronk van ongeveer een halve meter breed , in het midden was er een komvormig gat in uitgehouwen en mooi glad geschuurd met wit zand. De warme pap werd in de uitgeholde kom gedaan en de bewoners gingen er op de knieën rondzitten en aten met hun ronde houten of tinnen lepels van de pap. De papblok werd na het eten platgelegd en afgewassen.

Wat de gewone Kempenaren op de schotel kregen...

Over de voeding van de gewone bewoners uit onze arme Kempen is er niet veel te vinden in de literatuur. Over de hogere klassen vinden we wel wat meer in oude kookboeken. Zo kunnen we ons een redelijk goed beeld vormen van wat zij aten. De gewone bevolking at lange tijd voornamelijk pap, potagie , een soort dikke soep of stoofpot . Soms kwam er ook bruin- of roggebread op de plank. Bonen , erwten , rapen en wortelen waren de hoofdbestanddelen van potagie. Vlees kwam slechts bij hoge uitzondering op het bord. De pot schafte doorgaans wat plaatselijk goedkoop was. In de Kempen meestal “botermelk” doorgaans met boekweitmeel verdikt. Karnemelk was een goedkoop bijproduct van de boterbereiding : de boeren verkochten de kostbare boter op de markt . Boekweit was vrijwel het enige landbouwgewas dat goed groeide op de arme zandgrond van de Kempen .

Jef Puls:

Langs de Staatsbaan, zo halverwege tussen het dorp en de Paaleik, woonde Jef Puls. Het huis was een van de laatste typisch Kempische huizen die in het gehucht nog waren overgebleven: tamelijk lang, met ietwat uitgebulkte muren, laag en wit gekalkt. (Pastoor De Deyne in "Losse Flodders" van het DF)

Vasten met de Kerk

Uit pure noodzaak gehoorzaamden de gewone mensen daarom de, in onze ogen, strenge vastenwetten van de Rooms – Katholieke Kerk. In totaal moesten de gelovigen meer dan vijf maanden op een jaar vasten. Er was de strenge gewone vasten voor de kerkelijke feestdagen, tijdens de hele veertigdagentijd voor Pasen en in de advent voor Kerstmis. Tijdens deze “magere” dagen at men eenmaal per dag een maaltijd van brood, zout en water. Groenten en vis waren ook toegestaan. Daarnaast waren er de minder strenge, de wekelijkse onthoudingsdagen, afhankelijk bisdom waartoe je behoorde. Bij ons in de Kempen was dat op woensdag en vrijdag. Tijdens deze “visdagen” mocht men geen vlees of gevogelte eten, maar wel zuivel, eieren, groenten en vis.

Na 1550 ging het er door de voortdurende verwoestingen van de godsdienstoorlogen zelfs op achteruit. Het gros van de bevolking at niet alleen weinig vlees, het was ook van mindere kwaliteit. De gewone mensen kregen stelselmatig minder calorieën naarbinnen. De bevolking at uit noodzaak vooral eenpansgerechten. De “kleine man” bereidde de maaltijd in een papketel, waaruit meestal in groep gegeten werd. Deze gewoonte bleef bij sommige boeregezinnen nog tot in het begin van de twintigste eeuw bestaan. Zo zijn wij bij ons tweede onderwerp aangekomen.

De papketel

De ijzeren papketel met holle bodem, drie pootjes en twee oortjes wordt herhaaldelijk door de Oude Meesters afgebeeld. Hij is te zien bij Bruegel (1530-1569) onder andere op de prenten “de magere keuken, de vette keuken, strijd tussen vasten en carnaval”. Ook op een prent uit 1581 van Jan Sadler (1550 – 1600) naar Maarten de Vos (1531 – 1603) zien wij de in een bakermant gezeten Onze-Lieve-Vrouw, het Jezuskindje, dat op haar schoot zit, voeden met een houten lepel uit een ijzeren papketel.

Enkele vermeldingen uit onze streken, opgetekend door Dr. Jozef Weyns: Een papketel xviii 1611 Parys gevonden in Vorselaar. Zou deze papketel komen van de firma Parijs, die tussen 1890 en 1900 in Aarschot gegoten papketels verkocht in het “Pannenhuis”. Daar werden de ruwe, hengseloze papketels verhandeld. De dorpsmid moest het hengsel vervaardigen. Dan moest de pot nog worden uitgeschuurd met slijpsteen- segment en zandhoudende klei, tot hij zacht werd. De papketels uit vroegere tijden hadden drie pootjes; daarom werden ze ook wel driebenen genoemd.

Jozef Weyns verhaalt nog: “Op het gehucht Paddekoten te Nijlen woonden aan het einde van de negentiende eeuw begin twintigste eeuw, arme mensen. In de enige boerderij van het gehucht stond ’s morgens, tussen 7 en 8 uur de gevulde papketel gereed voor de kinderen uit de buurt. Het jonge volkje moest wel zijn eigen paplepel meebrengen. Er bleek op deze papketel een houten “scheel” of deksel te hebben gelegen, dat steeds netjes wit werd afgeschuurd. Dit kunnen we opmaken uit het volgende rijmpje dat hij erbij optekende in ons Kempisch dialect.

<i>Een holle möjer ketelholte) me voaër een houten Machiel en dry kinderen zonder ziel</i>	<i>(Moeder krom- (Vader hengsel) (deksel) (drie pootjes)</i>
--	---

Tot zover ons verhaal over de papblok en de papketel.

Pol Van Camp.

Bronnen: Volkshuisraad in Vlaanderen

Dr. Jozef Weyns

Lieve schat, wat vind je lekker?

Davidfonds Leuven

In memoriam Staf Celis

Herinner mij niet in droeve dagen.

Herinner mij in de zon,

Toen ik alles nog kon.

Staf Celis werd geboren te Berlaar op 17 februari 1927. Als weduwnaar van Paula Hens is hij op 18 april 2020 thuis zachtjes ingeslapen.

Staf behoorde tot een groep die zich kordaat voor de Chiro heeft ingezet. Het nieuwe Sonneheem kwam er mede door hem.

Staf Celis mag zich aan de overkant geborgen weten. Ook De Poemp zal deze goede en werkzame man blijven gedenken!

Hel, hemel, vagevuur

Als er ooit iemand zijn hoeve de Hel, de Hemel, het Vagevuur of zelfs de... Dood zou genoemd hebben, dan zou dat toch wel heel vreemd geweest zijn. Toch zijn deze Kesselse hoevenamen al sinds vele jaren en tot ver in de omgeving bekend.

Men zou hieruit kunnen afleiden dat Kessel een heel christelijk dorp was of...nog is. Hier vinden we inderdaad nog enkele benamingen die naar het christendom verwijzen, o.a. in straatnamen zoals de Onze-Lieve-Vrouwestraat, de Sint-Lambertusstraat, de Salvatorbaan, genoemd naar Salvator of Christus de Zaligmaker, de eerste en aloude patroon van onze eeuwenlang druk bezochte bedevaartskerk, Hier wees men ooit ook een Lieve-Vrouwehoekje aan. Ergens in de Grote Nete lag een Lieve-Vrouweput Er was ook nog een Kruisstraat; het kadaster heeft er een ... Kraaistraat van gemaakt, enz.!

Ook treft men hier nog heel wat Lieve-Vrouwekapelletjes aan. Pastoor Schelkens, een van de onvergetelijke pastoors van onze Sint-Lambertuskerk, heeft zelfs een litanie opgesteld van de 21 Kesselse Lieve Vrouwekapellekens, die er "in zijn tijd" in de parochie van Kessel-dorp te vinden waren! Ook in de O.-L.-Vrouwparochie van Kessel-Statie treft men nog enkele Mariakapelletjes aan.

In de linkerbovenhoek van deze oude kaart duiden wij met een rood cirkeltje de "Salvator Cappel" aan, genoemd naar Salvator of Christus, de Zaligmaker. De kaart toont verder de ligging van enkele boerderijen.

Terug naar de hoeven Hel, Hemel en Vagevuur.

Wel erg ongewone namen voor boerderijen.

Waar zou de verre oorsprong van die ongewone namen liggen? De oudste was de ...Hel. Toch heeft dit niets te maken met "hiernamaals" en verdoemenis. Arnold, graaf van Loon, vermeldde in 1295, dat een van zijn

leenmannen met zijn toestemming de hoeve (mansus) die hij bezat aan de Grote Nete, gelegen tussen 'Kessele ende Beverle' aan de Lierse Vrouwenabdij van Nazareth had verkocht. Deze hoeve staat in een verlaten uithoek van het dorp, niet ver van de Visbeek, de dorpsgrens tussen Kessel en Bevel, de beek die daar uitmondt in de Grote Nete. In de verkoopakte wordt vermeld dat de hoeve gelegen was nabij een heul(*), een oeroude en niet meer gekende benaming waarmee een bruggetje bedoeld werd, dat hier in de buurt over deze beek lag. Het was het enige merkpunt voor deze eenzame ligging van de hoeve, dat in de verkoopakte kon vermeld worden, daar er in de omgeving niets anders te zien was! Mettertijd ging de betekenis van het woord heul verloren en werd dit uitgesproken als hul of hel De benaming hel bleef bewaard en ging niet alleen over op de hoeve, maar ook op de straat. Toen later, een eindje vandaar, op een hoger gelegen terrein een tweede hoeve van Nazareth werd gebouwd, lag de naam voor de hand: die werd de Hemel genoemd. Toen nog later tussen beide hoeven een derde kwam, geen eigendom van het klooster van Nazareth, lag de naam het Vagevuur voor de hand. Ook de naam Hullebrug is een afleiding van heul...

Frans Lens.

(* heul :

Mnl. hole, heule : een open riool, een duiker, een boogbrug over een waterloop.

(* Bron : De Vlaamse gemeentenamen, uitgave van het Davidsfonds

Nijlen heeft 100 !

Alweer stapt er in Nijlen iemand over die magische streep. Dit keer is de eer voor Maria Derboven (Maria van Mol). Op 2 januari 2020 was het haar grote dag.

Het levenslicht zag ze op 2 januari 1920 te Nijlen. Haar geboorte was een gelukkige afsluiting van Den Grooten Oorlog en van Kamp Harderwijk.

Zij groeide op tot een zelfstandige vrouw met een eigen willetje. Ze was sociaal en graag onder de mensen. Daarom werd ze lid van KAV (nu Femma) en later, toen ze daar oud genoeg voor was, van de Bond der Gepensioneerden. Voor alles was ze te vinden, vooral dansen deed ze graag.

In juni 1941 huwde ze met Jules Van den Eynde. Samen kregen ze een

dochter, Josée.

Tot 1963 woonden ze in de Woeringstraat. Toen verhuisden ze naar de Herenthoutsesteenweg.

Op 66-jarige leeftijd werd zij weduwe. Vanaf die tijd fietste ze elke dag naar het dorp om bij haar vriendinnen troost te zoeken en gezelschap.

Toen ze het lichamelijk moeilijker kreeg, trok ze naar het rusthuis. Sinds 2004 woont ze daar. Eerst in Berkemei. Daar herinneren ze zich Maria als een dame die graag overal bij was en kon genieten van een glas rode wijn (een berkenmeier is namelijk een grote drinkbeker) en van pure chocolade.

Maar de last der jaren werd zwaarder en in december 2013 verhuisde Maria naar Woongroep Schrans. Horen en zien doet ze niet zo goed meer, maar van zoetheid houdt ze nog altijd.

Op 2 januari 2020 vierde ze met haar familie en woongroep haar 100ste verjaardag. Zij heeft 1 dochter, 1 kleindochter, 2 achterkleinkinderen en 2 achterachterkleinkinderen, die samen met haar vierden.

*Maria, geniet nog van de tijd die je nog krijgt en van de fratsen van je petekind Jos Thys. Dat wenst u
De Poemp!*

Met dank

aan dochter Josée Van Den Eynde.

Foto : Maria Derboven, 100 lentes!

Felix Derboven & Maria Carolina Aerts, een echtpaar met sterke genen!

Felix werd op 11 oktober 1852 in de regio Kruiskensberg te Bevel geboren en Maria Carolina op 30 April 1859 aan Hooglachenen te Lier. Ze leerden elkaar vermoedelijk kennen op een Goede Vrijdag Kruiskensmarkt te Bevel. Ze huwden in de St.-Willibrorduskerk te Nijlen op 19 mei 1880 .

Op de plaats waar nu ons gemeentehuis gevestigd is, baatten ze een café annex dorpswinkeltje uit, genaamd "Het Bergske" (naar Kruiskensberg, zie Poemp 54). Vooral Felix was zeer gekend in Nijlen. Vooral omdat hij bij de muziekoptochten van de Nijlense Harmonie muziek maakte op zijn "kloonviool". Hij had op een houten kloon (schoeisel gemaakt uit een blok hout), snaren gespannen en speelde daarop viool.

Begin van een sterk verhaal

Drie kleinkinderen van het echtpaar Derboven - Aerts hebben een hoge leeftijd bereikt dankzij de sterke genen van grootmoeder Maria Carolina of grootvader Felix.

- Irma De Wolf (dochter van Maria Derboven) geboren te Nijlen op 24 juli 1904 en er overleden op 16 januari 2005 (leeftijd 100 jaar en 6 maand) als weduwe van Petrus Luyten.

- René Derboven (zoon van August Derboven) geboren te Nijlen op 9 juli 1920 en overleden te Kessel op 7 november 2019 (leeftijd 99 jaar en 4 maand. "Dat is toch bijna 100 jaar.) Hij was weduwnaar van Clementina Van Dyck.

- Maria Derboven (dochter van Gummarus Derboven) geboren te Nijlen op 2 januari 1920. Zij is nu op weg naar haar 101ste verjaardag als weduwe van Jules Van Den Eynde.

En het is nog niet gedaan, want enkele kleinkinderen van Felix en zijn vrouw Maria doen hun best om ook de leeftijd van 100 jaren jong te halen! Echt wel een familie met sterke genen...

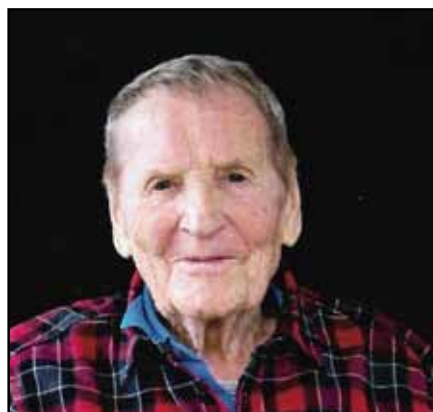
Of onze genen 100 jaren zullen overleven, moet nog blijken.

Kijk maar toe, lieve lezer!

Jos Thijs

BIJ DE FOTO'S , van boven naar onder :

*Felix Derboven (1852)
Maria C. Aerts (1852)
Irma De Wolf (1904)
Maria Derboven (1920)
en René Derboven (1920)*

Een fraaie foto van wijlen Jeannine Thijs toont een veld vol margrietten op 20 mei 2014 langs de Nete te Kessel.

Zomerdag

De aarde voedzaam de gevulde hemel.
De wind beweegt de wolken en het koren
volgens onheuglijk oude rituelen.
Loodrecht omhoog de leeuwerik te horen

en telkens verderaf de koekoek droever.
De lijnen van het land, horizontalen
als lange golven aangaand naar een oever,
veranderen en blijven zich herhalen.

Ze laten hoeven na met volle daken
en driehoekgevels van gekalkte stenen
en notenbomen vol gespierde takken.

De berg blijft blauw en veilig in de verte
de leeuwerik gevallen en verdwenen
de koekoek aan het einde van de wereld.

Uit de bundel
Daar is maar één land
van Anton van Wilderode

Nijlen heeft 100 plus!

Hallo Walter,

Langs deze weg willen we moeder graag verrassen met een foto in "De Poemp".

Op 08.03.2020 werd ze honderd en twee jaar. Ik stuur je als bijlage twee foto's (moeder 102 jaar en een gezinsfoto van moeder met de kinderen en de kleinkinderen).

Hartelijk dank voor het publiceren van beide foto's,

Josée Leroy - Heyselbergs

< Maria Van der Veken 102 jaar.

Enkele gegevens:

Maria (Mina) Van der Veken werd geboren op 08.03.1918 in Keerbergen. Samen met het gezin verhuisde ze later naar Nijlen, waar ze Jos Heyselbergs leerde kennen.

Ze huwden op 12 April 1944 en vormden een fantastisch koppel tot Jos in 1995 op 98-jarige leeftijd overleed.

Samen met de kinderen, de kleinkinderen, geburen en vrienden houdt Mina de moederin.

Haar advies : gezond eten, veel rusten en in beweging blijven.

Hartelijke gelukwensen bij de viering van de 102 lentes van uw lieve moeder,
De Poemp.

De Poemp gedenkt genegen

*Onze heemkring gedenkt genegen
de trouwe lezers van wie we afscheid
moesten nemen. Wij zouden het
daarom waarderen, mochten wij van de
nabestaanden een overlijdensbericht en/of
gedachtenisprentje ontvangen op het adres:*

*De Poemp
Zandvekenvelden 12A - 2560 Nijlen
Telefoon 03.481.85.70*

Eerwaarde Heer Tjeu Sonnemans, priester van het bisdom Antwerpen, °Neerkant (Nederland) op 24 augustus 1932, + Lier op 20 januari 2020. Zie een aparte bijdrage van Walter Caethoven in dit nummer van De Poemp.

Christa Verreet, echtgenote van de heer Jules Bullier, geboren te Nijlen op 30 mei 1944, is op 24 januari 2020 thuis zachtjes heengegaan .

Gust Roevens, geboren op 28-07-1937, was weduwnaar van Maria Geens. Gust is op 20.12.2019 heengegaan. Wij zullen hem blijven gedenken als een vriendelijke vader, duivenliefhebber en lid van De Poemp!

Jos Lambrechts werd op 19.05.1935 geboren te Emblem Hij was de echtgenoot van Maria Deliën. Jos overleed op 05.12.2019 te Lier in de palliatieve afdeling van het H. Hart. Het mooie gedenkplaatje vermeldt dat Jos Lambrechts behulpzame handen had voor iedereen!

Christa Torfs is onder meer medeoprichtster van Drukkerij De Vroede. Zij werd te Lier geboren op 08.08.1965 en overleed zachtjes in het bijzijn van haar gezin op 07.01.2020 in het UZ Gasthuisberg te Leuven.

Ludo Van Schil was de echtgenoot van Anita Jacobs. Hij werd te Nijlen geboren op 08.09.1952 en is zacht ingeslapen in het UZA van Edegem op 03.01.2020.

Alfons Celis werd op 18 juli 1928 te Berlaar geboren. Hij overleed in het WZC te Lier op 26.01.2020. Alfons was meer dan 60 jaar onze bekwame, vriendelijke schoenmaker. Wie nu in onze dorpen de schoenen zal maken is een vraag...

Agnes Nicolay werd op 22.05.1949 te Kessel geboren. Met verdriet meldt haar echtgenoot Gaston Vervoort haar overlijden op 29.02.2020. "Graag wil ik het lidmaatschap van Agnes op De Poemp in de toekomst verderzetten," schrijft Gaston. Dat is al een tijdje geregeld, beste lezer (Lidnummer 1680).

Paul Vivet, echtgenoot van Helena Van Dessel, werd te Lier geboren op 24 november 1945. Hij is er in het H.-Hartziekenhuis ingeslapen op 14 maart 2020. Paul was vooral gekend als kaderlid van het Vlaams Ziekenfonds. Hij hield uitbundig van het leven. Zo kenden wij hem als vriend bij De Poemp. Zo zullen wij hem blijven herinneren. Dag, Paul!

Bevelse 103-jarige is niet meer.

In Bevel werd, wegens de coronamaatregelen, in intieme kring afscheid genomen van **Lies Peeters**, weduwe van Alfons Nicolay. Lies werd te Bevel geboren op 16 november 1916. Zij is, thuis in Bevel, zachtjes ingeslapen op 7 april 2020 en was 103 jaar.

Mensen aan De Poemp

Ludo Van Gestel
erelid

Priscilla Buermans, 03.411.11.36

Walter Caethoven, 03.481.85.70

Hendrik Claes, 03.481.82.58

Frans Lens, 03.480.04.81

Lena Peeters, 03.481.73.99

Jos Thys, 03.411.21.98

Pol Van Camp, 03.481.74.38

Marc Verreydt, 03.480.73.16

Beschikt u over foto's of illustraties die mogelijk in ons tijdschrift kunnen gebruikt worden, dan maken wij daarvan graag een digitale kopie. Neem daartoe contact op met één van onze bestuursleden (zie telefoonlijst op deze slotbladzijde). Binnen de kortste tijd bezorgen wij u het origineel terug. Tenzij u het aan De Poemp wil schenken. In elk geval bedankt voor de medewerking.

Over foto's, illustraties en teksten

Hernieuwing abonnement Poemp

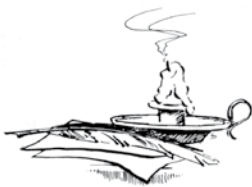
Lieve Lezeres en beste Lezer,

Ons tijdschrift is helaas ook deze keer laattijdig verschenen. Onze excuses daarvoor. Om verwarring te voorkomen het volgende:

Poemp 103 gaat einde mei in druk. Hebt u voor uw abonnement 7 Euro betaald, dan is dat voor dit jaar in orde. Zoniet verzoeken wij u het lidgeld alsnog te storten op rekening **BE 16 1030 5370 9574 van Heemkring De Poemp Nijlen**. Niet vergeten ook uw naam, voornaam, adres en uw lidnummer bij De Poemp te vermelden.

Verdere inlichtingen bij Walter Caethoven en Jos Thijs.
Zie telefoonlijst op deze bladzijde!

Werkten mee aan dit nummer :

Redactie : Priscilla Buermans, Walter Caethoven, Rik Claes, Frans Lens, Lena Peeters, Jos Thys, Pol Van Camp, Marc Verreydt

Fotografie en hoofdredactie : Walter Caethoven (telefoon 03.481.85.70)

Tekeningen : Dirk Liekens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

Je kan onze "Poemp" ook op het internet vinden. We beschikken over een eigen, volwaardige webstek. Het adres is: www.depoemp.be. En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres: post@depoemp.be

Uitgegeven met de steun van
Kempens Karakter en de Vlaamse Overheid.

© 2019 - Heemkring Davidsfonds Nijlen
Nieuwe abonnementen:
Stort 7 Euro op rekening BE 16 1030 5370 9574 van
Heemkring De Poemp Nijlen met vermelding van
naam, adres en "abo Poemp".

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ 25-STE REEKS
□ NR. 103 □ VOORJAAR 2020 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN